

SPR-Auttajat! Oppituntirunko yläkouluun

Tunnin tavoitteet: Tunnistaa Punaisen Ristin tunnukset, tietää Punaisen Ristin perustehtävät, tietää että Punaisen Ristin toiminta perustuu seitsemään periaatteeseen, ymmärtää mitä valmius tarkoittaa, tunnistaa ja osaa nimetä tilanteita, joissa ihminen voi tarvita apua, tietää että auttaminen perustuu vapaaehtoiisiin, tietää ja tunnistaa Suomen Punaisen Ristin nuorille tarjoamat auttamiskanavat, ymmärtää mihin keräysvaroja käytetään, tietää että Punainen Risti toimii lähes koko maailmassa.

Video tunnin alkuun:

<https://www.youtube.com/watch?v=dlqhGUVYAu4&feature=youtu.be>

Prezi: <https://prezi.com/view/JqCtAkdK0UnMkKhI99Yr/>

Kahoot: <https://create.kahoot.it/>

- Avaa Kahoot–peli valmiiksi. Prezi liikkuu valmiiksi lähemmäs kuvia ja videoita, käytä vain oikeaa nuolinäppäintä mennessäsi eteenpäin. Ohita jokin kohta, jos siihen ei ole aikaa.

* Toiselle asteelle sopivia lisäyksiä

1. Tunnus

Kysymys: Nämä tunnukset ovat ehkä jo tuttuja, missä olette niihin törmänneet?

Siirry kuvaan.

(Esimerkiksi: ensiapulaukussa,

ambulanssissa, televisiossa, keräyslippaassa, mainoksissa,

kampanjoissa, konserteissa jne.)

Kysymys: Mitä luulette, miksi on olemassa kolme eri tunnusta?

- ➔ Punainen Risti, Punainen Puolikuu ja Punainen Kristalli; risti tulee Sveitsin lipusta (Henry Dunant oli sveitsiläinen), mutta se saatetaan liittää uskontoon (järjestön toiminta ei perustu mihinkään uskontoon, vaan auttamiseen). Tämän vuoksi joissakin maissa käytetään tunnuksena puolikuuta. Valtiot voivat itse määrittellä tunnuksensa, kristalli on luotu neutraalimmaksi vaihtoehdoksi.

Siirry kuvaan

Esimerkkinä Somalian, Argentiinan, Syyrian ja Filippiinien Punaisten Ristien ja Punaisten Puolikuiden logoja.

Siirry kuviin

Tämän tunnuksen tarkoitus on toimia **suoja-merkinä**, siksi se asetetaan näkyville esimerkiksi pelastusautojen ja sairaaloiden katoille, ja suojaliiveihin. Kansalliset lait suojaavat merkin kantajaa, ja jos tunnuksen suojaamaa haavoittaa, joutuu kansainväliseen sotarikosoikeuteen.

Merkillä suojattu ei koskaan ole aseistautunut vaan aina paikalla auttamassa.

Kuva 1: Syyrian Punaisen Puolikuun vapaaehtoisia ja kansainvälisen Punaisen Ristin yhdistyksen työntekijä.

Kuva 2: Avustuslaiva pakattuna sairaanhoitotarvikkeilla Libyassa

Dia vaihtuu

2. Mistä auttaminen alkoi?

! Voit kertoa historian itse TAI näyttää videon.

Punainen Risti syntyi, kun sveitsiläinen Henry Dunant matkusti sota-alueella Pohjois-Italiassa 1859 ja hankki vapaaehtoisia auttamaan sodan uhreja ja perusti sairaalan kirkkoon. Hänelle syntyi **halu auttaa haavoittuneita riippumatta sotivasta puolesta**, ja muutama vuosi myöhemmin kokoontui ensimmäistä kertaa Punaisen Ristin komitea.

Myöhemmin Sveitsin Genevessä laadittiin humanitaarisen oikeuden sopimus, jonka allekirjoittivat lähes kaikki maailman valtiot ja jossa he sitoutuvat kunnioittamaan ihmiselämää. **Näin syntyi järjestö, jonka tarkoituksena oli auttaa sodan uhreja ja suojella siviilejä.** Järjestö alkoi pian toimia monessa eri maassa ja auttaa myös suuronnettomuuksien uhreja sekä hoitaa ja ehkäistä kulkutauteja.

Nykyään päätehtävänä on maailmanlaajuinen avustustyö ja pysyvän rauhan turvaaminen (tasapuolisuus ja inhimillisuus). Punainen Risti auttaa aina eniten apua tarvitsevia, tukee kansojen välistä yhteistyötä ja suojelee ihmisarvoa ja elämää.

Video: Story of an Idea, **Näytä vain kohtaan 2:45 asti!** (Kun ICRC mainitaan ja risti näytetään videolla)
<https://www.youtube.com/watch?v=QeKVtWrELYI>

Dia vaihtuu

Suomi 140

Suomessa auttajia on ollut jo yli 140 vuotta; Yhdistys haavoittuneiden ja sairasten sotilaiden hoitoa varten perustettiin vuonna 1877. Aluksi toimittiin sota-aikana sotilaita varten, mutta sotien päätyttyä keskityttiin myös mm. kehitysapuun.

Kysymys: Mitä / ketä kuvissa voisi olla?

Kuva 1: Sairaanhoitajia Suomen sisällissodan aikana.

Kuva 2: Ensiapukisat 1968.

Kuva 3: Mannerheim ja invalidi sekä avustuskoira.

Ensimmäisiä ensiapukursseja pidettiin jo vuonna 1885 poliiseille ja rautatietyöläisille. Hoitotaitoja ja varautumista loukkaantumisiin opetettiin kaikille kansalaisille 3 markan hintaan Helsingin rautatieasemalla.

Ensiapuryhmiä on nykyään lähes jokaisessa osastossa (osastoja 469) ja ryhmäläisiä yli 3000. He toimivat viranomaisten tukena suuronnettomuuksissa ja päivystävät tapahtumissa esim. festareilla. Ensiapuryhmät ovat iso osa Suomen varautumista mahdollisiin katastrofeihin ja onnettomuuksiin.

Video: Auttajia 140 https://www.youtube.com/watch?v=Y0yEk_GIZKQ

Dia vaihtuu

Hyvä kierto

Yhdysvaltojen Punainen Risti toimitti Suomen Punaiselle Ristille pyöriä (kuva 1), jotta terveydenhoitajat pääsivät tekemään työtään. Samalla tavalla SPR nykyään tukee paikallisia vapaaehtoisia muualla maailmassa. Kuva 2 on Zimbabwesta, jossa SPR jakoi vapaaehtoisille terveystieteiden lopuksi pyörät. Niiden avulla he pääsevät liikkumaan kylästä kylään ja mm. kertomaan malariasta ja HIV:stä. **Suomikin on siis tilanteesta riippuen avun antaja tai avun saaja.**

Dia vaihtuu

Periaatteet

Kysymys: Mitä nämä sanat voisivat tarkoittaa?

Punaisella Ristillä ja Punaisella Puolikuulla on **seitsemän periaatetta**, jotka toimivat kaiken perustana. Ne ohjaavat kaikkea toimintaa; näin taataan tasapuolinen ja yhtenäinen apu kaikkialla maailmassa. Punainen Risti on ennen kaikkea **valmiusjärjestö**.

Dia vaihtuu

3. Suomen Punainen Risti nyt

Kysymys: Mitä valmius tarkoittaa? (Marko Korhonen)

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=PUqa-blyQml>

Punainen Risti on täysin itsenäinen järjestö, mutta toimii aina maansa lakien alaisena. Joka maassa on mahdollista olla **vain yksi Punainen Risti tai Punainen Puolikuu (ykseys ja riippumattomuus)**. Kaikki toiminta perustuu **vapaaehtoiseen auttamiseen** ja vahvaan avun verkkoon koko maapallolla. Yhteisillä sopimuksilla voidaan tarkoittaa esim. Punaisen Ristin osaston ja lähikaupan sopimusta siitä, että tulipalon sattuessa ruokaa saa kaupasta vaikka keskellä yötä.

Dia vaihtuu

Piirit ja osastot

Kuva / kartta osastoista. Suomessa on 12 piiriä ja 469 osastoa (jos koulun paikkakunnalla toimii osasto, voit kertoa tässä kohtaa sen toiminnasta).

Suomessa toiminta on rauhanajan apua. Osastoilla on omat valmiussuunnitelmansa, jotka tukevat koko maanlaajuista varautumista katastrofien varalle ja auttavat nopeassa reagoinnissa esimerkiksi onnettomuuksissa. **Hälytysryhmiä** (eli ryhmiä jotka ovat valmiina heti kun onnettomuus tapahtuu) on Suomessa 272. Ryhmät antavat myös mm. **henkistä tukea** (esim. Turun puukotustapaus).

Dia vaihtuu

Toiminta

Toimintaa on pääasiassa vapaaehtoisten voimin ympäri Suomea.

- Veripalvelut eli verenluovutus
- Ensiapuryhmät (kuva 1.) ja esim. rinnepäivystäjät (kuva 7.)
- Pelastuspalvelu (kuva 6.)
- Ystävätoiminta (kuvat 2. & 9.)
- Henkisen avun ryhmät kriisitilanteissa (esimerkiksi isot onnettomuudet)
- Vastaanottokeskustoiminta (kielikerhot, liikuntakerhot jne. kuva 5.)

- Monikulttuurisuus ja yhdenvertaisuustyö (kuva 8.)
- Läksyhelpit ja Reddie Kids –kerhot lapsille
- Nuorten Turvatalot (Espoo, Helsinki, Vantaa, Turku, Tampere) (kuva 4.)
- Kontti -tavaratalot (työllistävät pitkäaikaistyöttömiä, kuva 3.)

Dia vaihtuu

Ensiapupäivystäjät

Ennen videota: Ensiapupäivystäjät toimivat esimerkiksi festareilla ja erilaisissa tapahtumissa, kuten koulujen päättäjäisinä ja uutenavuotena kun on paljon ihmisiä ja päihteitä liikkeellä.

Kysymys: Oletteko nähneet festaripäivystäjiä?

➔ <https://www.youtube.com/watch?v=ZVYZ8l6XqEU> 1:21min

Dia vaihtuu

Vapaaehtoisuus Suomessa

Kysymys: Mitä tarkoittaa vapaaehtoistyö? Mitä se voisi Suomessa olla? Entä maailmalla?

➔ Vapaaehtoinen = ihminen, joka tekee työtä omasta tahdostaan ilman palkkiota. Hyvä fiilis itselle ja muille.

Vapaaehtoisia toimii aktiivisesti ympäri Suomea noin 16 000 eri tehtävissä, eniten ensiapuryhmissä ja ystävänä sekä etsintätyössä).

Vapaaehtoistoimintaa voi olla myös esimerkiksi Minecraft-serverin rakennusta tai lipaskeräystä (kuva 2.). Serverin rakentamisesta ja moderoinnista vastaavat Punaisen Ristin nuoret vapaaehtoiset. Myös uudet vapaaehtoiset ovat tervetulleita! Lisätietoa: <https://rednet.punainenristi.fi/sparra>. Peli löytyy IP-osoitteella "sparra.net9.fi".

Osoitteesta <https://www.punainenristi.fi/tule-mukaan> löytyy kaikki vapaaehtoistoiminta listattuna.

Dia vaihtuu

Nuorten turvatalot

Kysymys: Milloin voi tarvita apua?

Apua saattaa tarvita myös tapaturmien lisäksi erilaisissa elämäntilanteissa, joita varten on olemassa Nuorten turvataloja.

Video (näytä vain jos kyseisellä paikkakunnalla sijaitsee turvatalo): <https://www.youtube.com/watch?v=9G9-WAACGxw> 1:27 min

Turvatalot toimivat pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa), Turussa ja Tampereella. **Turvataloon voi myös soittaa ja kysyä neuvoa, vaikka omalla paikkakunnalla ei taloa olisikaan.** Vapaaehtoiset toimivat Turvataloissa käytännön apuna ja työntekijät auttavat nuoria eteenpäin ongelmatilanteissa.

Dia vaihtuu

Sekasin-chat

Turvatalot toimivat yhteistyössä myös Suomen Mielenterveysseuran **Sekasin-chatissa**. Chat on auki arkisin 7-24 ja viikonloppuisin 15–24. Chatissa toimii päivystäjä, joka on valmiina kuuntelemaan ja auttamaan kaikissa mieltä painavissa asioissa luottamuksella. Chatissa kaikki tunteet ja aiheet ovat sallittuja ja chattiin voi aina mennä juttelemaan.

Dia vaihtuu

Katastrofirahasto

Kysymys: Jos lahjoitat rahaa lippaaseen, mihin keräysrahat menevät?

➔ Katastrofirahastolla tarkoitetaan rahastoa, johon kerätään esimerkiksi lippailla ja kampanjoilla rahaa. **Varat ovat heti lähetettävissä sitä tarvitseville Suomessa tai ulkomailla.**

Kysymys: Miksi tällaisen rahaston olemassaolo on tärkeää?

Ilman katastrofirahastoa ei reagointi niin nopeasti olisi mahdollista (varoista vähintään 80 prosenttia menee aina suoraan sitä tarvitsevalle,

keräyskulut max. 20 %). Kampanjoista tunnetuin on varmasti Nälkpäivä syyskuussa.

Dia vaihtuu

Kysymys: Tuleeko mieleen tilannetta Suomesta, jolloin katastrofirahastoa voitaisiin tarvita? Eli milloin meillä voi tarvita nopeasti apua.

Videolla on esimerkki katastrofirahaston avustuksesta Suomessa (tulipalot): <https://www.youtube.com/watch?v=q5Exu-FLYh4&feature=youtu.be> 00:40

Dia vaihtuu

4. Auttajia maailmalla

Kaikki maailman valtiot ovat allekirjoittaneet Geneven sopimuksen ja 190 maassa toimii Punainen Risti, myös esimerkiksi Pohjois-Koreassa. Tämä on mahdollista vain **puolueettomuuden** periaatteen vuoksi. **Siirry karttaan.**

Kartassa punaiset pallot merkitsevät vapaaehtoisten määrää kussakin maassa. Intiassa on eniten vapaaehtoisia. Muut suuret pallot: Iran, Kiina, Japani, Indonesia ja Afrikassa Burundi ja Nigeria.

Jos luokka kiinnostuu jonkun maan määrästä, voi kartan klikata auki: <http://data.ifrc.org/fdrs/overview/map>

Joissakin maissa esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat todella suuret ja apua tarvitaan enemmän. Kehitysyhteistyö on pitkäaikaista työtä alueilla, joita vaivaa esimerkiksi kuivuus tai tartuntataudit. (Punaisen Ristin sivuilta voi avata kartan, josta näkee kaikki tämänhetkiset avun kohteet maailmalla <https://www.punainenristi.fi/> → oikea yläkulma)

Dia vaihtuu

Ennen katastrofia: Yhteistyö ja varautuminen

- Punainen Risti toimii **ennen** katastrofia kouluttamalla paikallisia, rakentamalla säänkestäviä asumuksia ja viljelyksiä, kartoittamalla riskejä ja ennakoimalla ja varautumalla niihin (esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen).

Kuva 1: Mosambikista, jossa Punainen Risti on neuvonut uusia viljelytekniikoita.

Kuva 2: Kenian Punainen Risti jakaa puhdasta vettä kuivuneilla alueilla.

Kuva 3: Vapaaehtoinen auttaa loukkaantunutta Keniassa.

Kuva 4: Mosambikissa koulutetaan terveysasioista, kuten hygieniasta.

Dia vaihtuu

Sairaalan matka

Katastrofiapu merkitsee myös materiaalista tukea. Suomesta on mahdollista lähettää hyvin nopealla aikataululla esimerkiksi kokonainen sairaala apua tarvitseville. **Apua lähetetään maailmalle aina vain silloin, kun jokin Punainen Risti tai Puolikuu on sitä pyytänyt.**

Kuva 1: kenttäsaairaala pakattuna logistiikkakeskus Kalkussa Tampereella

Kuva 2: sairaala siirtymässä lentokoneeseen

kuva 3: sairaala puretaan Haitissa

Kuva 4: sairaalaa pystytetään

Kuva 5: valmis sairaala Haitissa

Kuva 6: sairaalan leikkaussali.

Heti kun sairaala on lähetetty alueelle, alkaa uuden sairaalan pakkaus Kalkussa kaiken varalle.

Dia vaihtuu

Katastrofin aikana

Kysymys: mitä katastrofit voivat olla maailmalla?

- Katastrofeilla tarkoitetaan äkillisiä onnettomuuksia, esimerkiksi luonnonkatastrofeja, kuten tulvia, maanjäristyksiä, hirmumyrskyjä ja kuivuutta. Ilmastonmuutos on lisännyt katastrofien tuhoja monella alueella. Eniten luonnonkatastrofeja tapahtuu Aasiassa ja Tyynenmeren alueella (maanjäristyksiä, tulvia).

Kysymys: Mitä muita katastrofeja tulee mieleen?

- Esimerkiksi konfliktit, tulvat, hirmumyrskyt. Avaa [Riskien keskellä](#) – sovellus ja näytä kartasta esimerkiksi maanjäristysalueet ja esittele sovelluksen ideaa, jos on aikaa.

Katastrofin aikana: autetaan haavoittuneita ja sairaita, perustamalla sairaaloita, jakamalla ruoka- ja vaateapua, organisoimalla logistiikkaa (kuljetuksia), tukemalla paikallisia viranomaisia ja vapaaehtoisia.

Kysymys: Mistä kuva voisi olla? Mitä siinä tapahtuu? Ketä kuvassa on?

Kuva 1 on Nepalista. Maanjäristyksen jälkeen vapaaehtoiset auttavat rakentamaan mm. kestävämpiä asuinrakennuksia.

Kuva 2 on Kenian tulvista.

Kuva 3 Haitin maanjäristyksestä, jossa ihmisiä etsittiin raunioista vapaaehtoisten voimin.

Bangladeshin kenttäsaairaala 360: <https://fieldhospital360.com/tietoa-kenttasairaalasta/> sisältää 360-kuvaa kenttäsairaalasta 2018. Tällä hetkellä sairaala mm. Syyriassa.

Dia vaihtuu

Katastrofin jälkeen

Katastrofialueelle jäädään myös pahimman ajan jälkeen. Paikallisia opetetaan varautumaan tulevaa varten sekä rakennetaan yhdessä paikallisten kanssa mm. sairaaloita, kouluja ja asuntoja.

Katsotaan esimerkkivideo käytännön työstä Nepalissa maanjäristyksen jälkeen, jossa autetaan paikallisia ihmisiä. Tavoitteena on aina saada yhteisö itsenäiseksi katastrofien jälkeen.

Video:

https://www.youtube.com/watch?v=z_cAWrTB3xg&list=PLd8ziwoPNU8IOvEoYSvwy7_D7FyeYC_nz&index=8 3min

Dia vaihtuu

Mitä sinä ottaisit mukaan?

Kysymys: Mitä ottaisit mukaan, jos sinulla on 10 sekuntia aikaa?

Ohjeista keskustelemaan minuutti parin kanssa. Voit kysyä muutamia vastauksia ääneen. Pohditaan mikä kenellekin on tärkeintä (->läheiset, yhteydenpito).

Läheisten jäljittäminen: Italia ja Tracing Bus (italiaksi!)

Katastrofit eivät aina merkitse vain luonnosta johtuvia katastrofeja, vaan myös konflikteja ja sotia. Sota-alueilta on lähtenyt valtavia määriä ihmisiä pakoon ja perheenjäsenet saattavat joutua toisistaan eroon. **Punainen Risti auttaa myös perheiden yhdistämisessä ja kadonneiden etsinnässä.** Videolla Punainen Risti lahjoittaa pakolaisille puheaikaa, jotta he pystyvät ottamaan yhteyttä perheenjäseniinsä.

Video on Italiaksi, tässä tiivistys/käännös jonka voit kertoa ennen videon katsomista:

Hollannin Punainen Risti aloitti Tracing bus – nimisen projektin, jonka avulla maahan tulleet ihmiset voivat soittaa kolmen minuutin puhelun kotiin. Puhujat soittivat perheenjäsenilleen ja läheisilleen, moni ei ollut kuullut heistä kuukausiin. He kertoivat, että kaikki on hyvin ja saivat vaihdettua kuulumiset läheistensä kanssa. Tärkein lause puheluissa oli ”Kaikki on hyvin”.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=-bxQ8qAXbLo> 3min

Kysymys: Miksi tätä työtä tehdään? Miksi se on tärkeää?

Dia vaihtuu

5. Mitä jäi mieleen?

Ennen Kahootia: Kuva Solferinosta, jossa Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun vapaaehtoisia kokoontui ympäri maailmaa vuonna 2009.

Kahoot-peli SPR-Auttajat!

Peliin kannattaa varata aikaa noin 10 minuuttia. Aloita peli vain, jos aikaa on tarpeeksi jäljellä. Voit antaa palkinnon parhaalle pelaajalle/parille (esim. kesäkumi, avainnauha, pinssi tms.)

6. Kiitos

Taululle voit kirjoittaa lähiosaston toiminnasta, jos sieltä löytyy nuorille sopivaa toimintaa. *Tämä täytyy selvittää etukäteen!*

Jaa mahdolliset some –kortit oppilaille ja kannusta seuraamaan meitä somessa.

Lopuksi vielä video pyörimään, kun luokka poistuu tunnilta: <https://www.youtube.com/watch?v=L7MyEtf7OIA> Video on Solferinosta, jossa eri maiden vapaaehtoiset kokoontuivat 2017. Iloinen fiilis loppuun 😊